

КРИШТОФОВИЧ Африкан Миколайович (27. 10(08. 11). 1885, с. Криштопівка Павлогр. пов. Катеринослав. губ., нині Близнюків. р-ну Харків. обл. — 08. 11. 1953, Ленінград, нині С.-Петербург) — геолог, палеоботанік. Д-р біол. (1926, дис. «Меловая флора Русского Сахалина») та геол.-мінерал. (1934, без захисту дис.) н., проф. (1924), член-кореспондент АН СРСР (1953), акад. АН УРСР (1945). Золота медаль ім. Ф. Літке (1928), срібна медаль ім. П. Семенова-Тянь-Шанського (1924) Геогр. товариства СРСР. Державні нагороди СРСР. Закін. Новорос. університет в Одесі (1908), де відтоді й працював на каф. ботаніки: 1911–13 — приват-доцент

Від 1914 провадив геол. дослідж. у Сибіру, Приамур'ї, на Сахаліні. 1917–19 — у м. Єкатеринбург (РФ), де викладав в Урал. гірн. інституті. 1919–24 — у м. Владивосток (РФ): в. о. проф. політех. інституту, співроб. музею Товариства дослідж. Амур. краю, 1922–24 — проф., декан гірн. факультету Держ. далекосхід. університету. Від 1920 — чл. Далекосхід. геол. комітету. 1929–53 (з перервою) — у Центр. н.-д. геол.-розв. і Всесоюз. геол. інститутах (обидва — Ленінград); водночас викладав від 1924 у Ленінгр. гірн. інституті та університеті, був співроб. Ленінгр. гол. ботан. саду. 1930 заарешт. у сфабрик. «справі АН»; 1931 висланий на 5 р. у м. Свердловськ (нині Єкатеринбург), де викладав в Урал. університеті та Свердлов. гірн. інституті. Реабіліт. 1967. Під час 2-ї світової війни працював н. с. філії АН

СРСР у Ташкенті та викл. Ташкент. університету. 1945–48 — зав. відділу палеоботаніки Інституту ботаніки АН УРСР, хоч у Києві постійно не проживав.

Палеоботан. дослідж. К. охоплюють майже всю тер. колиш. СРСР, Пн. Китай, Корею, Японію (кайнозой., мезозой. і палеозой. відклади). Вивчав кайнозой. і мезозой. вугленосні відклади Пн.-Сх. Азії; встановив зональність поширення рослинності в минулі геол. епохи; спростував уявлення про одноманітність клімату земної кулі у кам'яновугіл. період, опрацьовував питання еволюції рослин. Вивчаючи викопну флору України, довів, що міоцен. ліси в ній склалися переважно з листяних порід. Створив рад. палеоботан. наук. школу. Один із засн. Всесоюз. палеонтол. товариства; тривалий час був його секр., заступник голови і головою. 1946 за курс «Палеоботаника» (1941–45) К. присуджено Сталін. премію. Займався також історією та лінгвістикою (1940–45 — співроб. Інституту мови АН СРСР). Іменем К. названо 75 нових викоп. і сучас. видів рослин, 10 видів тварин; гірський хребет на Курил. о-вах, кратер на Марсі.

Основні праці

Очерк растительности области степей Южной России. Кишинев, 1910; О растительных остатках третичных песчаников Волынской губернии. Москва, 1911; Нові дані про рослинність мангрових боліт України в третичному періоді. К., 1931; Миоценовая флора Украины и ее связь через Урал с третичной флорой Азии. К., 1938; Каталог растений ископаемой флоры СССР. Москва; Ленинград, 1941; История палеоботаники в СССР. Москва, 1956; Палеоботаника. 4-е изд. Ленинград, 1957; Избранные труды: В 3 т. Москва; Ленинград, 1959. Т. 1; 1962. Т. 2; 1966. Т. 3.

Рекомендована література

1. Грубов В. И., Дорофеев П. И. Африкан Николаевич Криштофович (1885–1953) // БЖ. 1954. Т. 39, вып. 2;
2. Станиславский Ф. Африкан Николаевич Криштофович. К., 1985;
3. Репрессированные геологи. С.-Петербург, 1999.

Д. Є. Макаренко

Бібліографічний опис:

Криштофович Африкан Миколайович / Д. Є. Макаренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-2033>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).